

**ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS**

S P R I E D U M S
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Rīgā 2018. gada 21. jūnijā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese L. Apšeniece,

piedaloties pieteicējas sabiedrības ar ierobežotu atbildību “Finanza” pārstāvim Mārtiņam Aljēnam,
atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes – Patērētāju tiesību aizsardzības centra pārstāvjiem Egijai Gulbinskai un Edgaram Apsēnam,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu sabiedrības ar ierobežotu atbildību “Finanza” pieteikumā par Patērētāju tiesību aizsardzības centra 2017. gada 21. februāra lēmuma Nr. 5-pk atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Patērētāju tiesību aizsardzības centra (turpmāk – centrs) 2017. gada 21. februāra lēmumu patērētāju kolektīvo interešu pārkāpuma lietā Nr. 5-pk (turpmāk – Lēmums) pieteicējai sabiedrībai ar ierobežotu atbildību “Finanza” uzlikta soda nauda 3 000 *euro*. Lēmumā norādīti šādi argumenti.

[1.1] Pieteicēja patērētājiem piedāvā kreditēšanas līgumus ar neatbilstošām kredīta kopējām izmaksām dienā saistībā ar kredīta termiņa pagarināšanu. Līdz ar to kreditēšanas līguma izmaksas nav samērīgas un neatbilst godīgai darījumu praksei.

Pieteicējas rīcība, slēdzot ar patērētājiem vienošanās par kredīta atmaksas atlikšanu, ir komercprakse, jo šī darbība ir tieši saistīta ar pakalpojumu sniegšanu patērētājiem. Pieteicēja komercpraksi īsteno savas saimnieciskās darbības ietvaros.

Lai būtu pamats vērtēt komercprakses atbilstību normatīvo aktu prasībām, patērētājam līgums obligāti nav jānoslēdz. Ir pietiekami, ja komercprakses ietekmē patērētājs pieņem lēmumu iegādāties preci, saņemt pakalpojumu vai atturēties no šādas rīcības, jo patērētāja rīcība seko tikai pēc lēmuma pieņemšanas, tātad patērētāja rīcība ir komercprakses sekas.

Kredīta kopējās izmaksas ir jebkādas izmaksas, ar ko patērētājam jāreķinās, lai saņemtu un/vai lietotu kredītu, un kuras kredīta devējam ir zināmas, izņemot notāra izmaksas. Tās ietver procentus par kredīta lietošanu, komisijas maksas, dažādas administratīvās izmaksas, apstiprināšanas maksas, kredīta starpnieku izmaksas, kuras sedz patērētājs u. tml. Pēc noteikta termiņa slēdzot kredīta līguma grozījumus vai pārjaunojuma līgumu, jebkuri piemērotie procenti, komisijas maksas u. c. maksājumi atkārtoti iekļaujami kredīta kopējās izmaksās patērētājam.

Pieteicēja piedāvā iespēju pagarināt līgumā noteikto kredīta atmaksas termiņu. Pieteicējai ir tiesības piemērot maksu par kredīta lietošanu pagarinātajā termiņā. Kreditēšanas līguma noslēgšanas brīdī komisijas maksa par kredīta atmaksas pagarināšanu netiek ņemta vērā. Pagarinot sākotnējā līguma kredīta atmaksas termiņu, ir piemērojami izmaksu ierobežojumi.

[1.2] Centrs aicināja pieteicēju līdz 2016. gada 25. oktobrim iesniegt rakstveida apņemšanos, ka tā līdz 2016. gada 30. oktobrim veiks izmaiņas komisijas maksas par patērētāja kreditēšanas līguma termiņa pagarināšanu apmēros un aprēķināšanas kārtībā. Pieteicēja informēja, ka izmaiņas līgumos ir ieviestas līdz 2016. gada 24. oktobrim, tāpēc rakstveida apņemšanos par jau ieviestām darbībām nevar sniegt.

Rakstveida apņemšanās ir īpašs pārkāpumu novēršanas veids patērētāju tiesību aizsardzības jomā, kas paredz iespēju komersantam pašam brīvprātīgi novērst pārkāpumu, atzīstot savu vainu pārkāpumā. Ne visās administratīvajās lietās centrs aicina komersantus pārkāpuma gadījumā iesniegt rakstveida apņemšanos. Tā kā pieteicējas pārkāpums pret jaunajiem klientiem tika novērsts tikai pēc deviņiem mēnešiem, centra rīcība uzskatāma par īpašu pretimnākšanu pieteicējai.

Pieteicējai atsakoties iesniegt rakstveida apņemšanos, centrs ir tiesīgs pieņemt vienu vai vairākus lēmumus par profesionālai rūpībai neatbilstošu komercpraksi. Komersanta rakstveida apņemšanās vai centra lēmums ir vienīgie tiesiskie pamati, kā patērētājiem īstenot savu tiesību aizsardzību gadījumos, kad komersantam ir jāveic pārrēķini, kā tas ir šajā gadījumā, jo patērētājiem reāli piemērotās komisijas par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu būtiski pārsniedz noteiktos ierobežojumus.

[1.3] Lai arī pieteicēja norāda, ka apņemsies uz iesnieguma pamata kompensēt patērētājiem pārmaksāto komisijas maksu par aizdevuma termiņa pagarinājumu, kas pārsniedz maksimālo izmaksu apmēru, rakstveida apņemšanos tā nav iesniegusi, kā arī nav

veikusi proaktīvas darbības, lai informētu patērētājus par šādām tiesībām. Līdz ar to šāda apņemšanās ir formāla.

Tā kā pieteicēja neiesniedza rakstveida apņemšanos un savu vainu neatzina, lai nodrošinātu, ka pārkāpuma īstenošana tiek pārtraukta un neturpinās, lēmumu par speciālās atļaujas (licences) izsniegšanu pieteicējai, ievērojot labas pārvaldības principu, centrs pieņēma ar nosacījumu, lai gan varēja atteikties speciālās atļaujas (licences) izsniegšanu.

Ievērojot pieteicējas pieļautā pārkāpuma raksturu un ietekmi uz patērētāju interesēm, nebija iespējams ierosināto lietvedību izbeigt un bez rakstveida apņemšanās pieņemt pieteicējas veiktās darbības kā labprātīgas. Patērētājiem radītie zaudējumi 43 677,66 *euro* noteikti, ņemot vērā pieteicējas iesniegtos statistikas datus par laika periodu no 2014. gada līdz 2016. gada pirmajam pusgadam: vidējā izsniegtā viena kredīta summa ar atmaksu vienā maksājumā ir 156,55 *euro* un piemērotā komisijas maksa par kredīta pagarināšanu 0,5 % dienā no izsniegtās kredīta summas, lai gan kredīta kopējās izmaksas nedrīkst pārsniegt 0,25 % dienā visā termiņā.

[1.4] Pieteicējas īstenotā komercprakse adresēta lielam patērētāju lokam. Ilgā laika periodā piemērojot komisijas maksas par kredītēšanas līguma pagarināšanu apmēros, kas būtiski pārsniedz noteiktos ierobežojumus, ir radīts būtisks kaitējums ar likumu aizsargātajām patērētāju kolektīvajām ekonomiskajām interesēm. Tādējādi pieteicējas pieļautais pārkāpums ir būtisks.

Slēdzot ar patērētājiem vienošanās par kredīta atmaksas pagarināšanu un piemērojot komisijas maksas, kas neatbilst normatīvo aktu prasībām, rezultātā radot patērētājiem zaudējumus, pieteicēja ir īstenojusi profesionālajai rūpībai neatbilstošu komercpraksi, kas uzskatāma par negodīgu komercpraksi. Savukārt negodīga komercprakse ir aizliegta.

Nosakot soda naudas apmēru, tiek ņemts vērā, ka līdz 2016. gada 23. oktobrim pieteicēja pārkāpumu ir novērsusi un izpildījusi nosacījumu. Soda nauda motivēs pieteicēju turpmākajā komercpraksē neizdarīt līdzīga rakstura pārkāpumus. Ņemot vērā izdarīto pārkāpumu un tā ietekmi, soda naudas apmērs ir samērīgs, jo atbilst 1,34 % pieteicējas 2015. gada neto apgrozījuma un 3 % no maksimālās soda naudas.

[2] Nepiekrītot Lēmumam, pieteicēja vērsās Administratīvajā rajona tiesā, norādot šādus apsvērumus.

[2.1] Komisijas maksa par kredītlīguma pagarināšanu nav ietverama kredīta kopējo izmaksu aprēķinā. Tā neietekmē ne gada procentu likmes, ne dienas procentu likmes aprēķināšanu. Šīs komisijas maksas apmērs ir ierobežots, jo visām kredītēšanas līguma izmaksām ir jābūt samērīgām un atbilstošām godīgai darījumu praksei, visas kredīta izmaksas nedrīkst pārsniegt izsniegtā kredīta summu.

[2.2] Komersanta pieļauts kādas tiesību normas pārkāpums uzreiz nenozīmē, ka ir veikta negodīga komercprakse. Pieteicējas komercprakse nebija maldinoša vai agresīva.

Nav izprotams, kāpēc komisijas maksas par kredītlīguma pagarināšanu neiekļaušana kredīta kopējās izmaksās neatbilst profesionālajai rūpībai. Pieteicēja pieprasīja virkni atzinumu un pastāvīgi uzturēja saikni ar atbildīgajām institūcijām, lai noskaidrotu saistošo tiesību normu saturu. Nepietiek tikai norādīt uz to, ka pieteicējas prakse būtiski negatīvi

sa
At
pa
pie

mi
gr
20
va
ie
tie
pa
ra
sta
ne
un
atl
ke

ir
ad

ietekmē vai var būtiski negatīvi ietekmēt patērētāju ekonomisko rīcību, ir jākonstatē šīs ietekmes būtiskums.

Jautājumu risināšana līgumtiesisko attiecību ietvaros nav negodīga komercprakse, jo patērētājs bija informēts un saprata komisijas maksas par kredītliguma pagarināšanu būtību. Tā kā kredītēšanas līgumos pieteicēja informēja savus klientus par aizdevuma saņemšanas un pagarināšanas noteikumiem, jebkurš patērētājs varēja brīvi izvēlēties, vai slēgt līgumu ar pieteicēju. Tādējādi pieteicējas komercprakse neietekmēja patērētāju ekonomisko rīcību un pieteicēja nav pieļāvusi negodīgu komercpraksi.

[2.3] Pastāvot neskaidram tiesiskajam regulējumam attiecībā uz komisijas maksas par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu ietveršanu kredīta kopējo izmaksu dienas aprēķinā, tiesiskās drošības princips liedz pieteicējai piemērot soda naudu. Taču pieteicējai ir uzlikts liela apmēra naudas sods, kas uzskatāms par kriminālsodu. Turklāt jāņem vērā, ka pieteicēja, lai arī nepiekrita centra veiktajai tiesību normu interpretācijai, apņēmas veikt nepieciešamās izmaiņas, lai nodrošinātu atbilstošu maksu par kredīta termiņa atlikšanu.

Soda nauda pieteicējai piemērota nevis par tiesību normu pārkāpumu, bet tādēļ, ka tā atteicās parakstīt rakstveida apņemšanos, jo centra prasības jau bija izpildītas. Rakstveida apņemšanās būtība ir nodrošināt, ka komersants rīkosies atbilstoši centra vēlmei. Savukārt pieteicēja nevis rakstveidā apņēmas nākotnē novērst centra konstatēto pārkāpumu, bet bija to jau izdarījusi, izpildot licencē ietvertu nosacījumu. Pēc tam centram vairs nebija tiesības pieprasīt rakstveida apņemšanās parakstīšanu. Soda naudas piemērošana nav vienīgais šajā situācijā iespējamais risinājums.

Centrs nav izvērtējis piemēroto soda naudu, pretējā gadījumā būtu konstatējies, ka pieteicēja, tāpat kā tie tirgus dalībnieki, kuri parakstīja rakstveida apņemšanos, ir pārtraukusi komercpraksi, ko centrs uzskata par prettiesisku, un veikusi citas centra noteiktās darbības. Tādējādi centrs ir pieļāvis būtisku procesuālu pārkāpumu, jo Lēmums pieņemts nevis, lai novērstu likuma pārkāpumu vai atturētu no tā, bet gan lai sodītu par rakstveida apņemšanās neparakstīšanu.

Soda naudas apmērs ir nesamērīgs. Lēmumā nav norādīts, kā centrs ir nonācis pie šāda soda apmēra. Normatīvie akti nenoteic sevišķi smaga pārkāpuma novērtēšanas kritērijus. Centrs balstījies uz aptuveniem aprēķiniem, nepieprasot informāciju pieteicējai par tās faktiskajiem ieņēmumiem. Salīdzinot ar citiem komersantiem piemērotajiem sodiem, nav ievērots vienlīdzības princips. No Lēmuma nav saprotams, kādu ietekmi uz soda apmēru ir atstājis tas, ka pieteicēja iesaistījās tiesību normu satura noskaidrošanā, nekavēja lietas izskatīšanu, sniedza centram visu nepieciešamo informāciju, pēc savas iniciatīvas novērsa pārkāpumu un pēdējo divu gadu laikā nav atkārtoti pieļāvusi negodīgu komercpraksi. Pārkāpums neiļga deviņus mēnešus, jo vēl 2016. gada 1. martā centrs sniedza citādāku tiesību normu skaidrojumu.

[3] Rakstveida paskaidrojumā centrs pieteikumu neatzīst un, papildus Lēmumā minētajam, norāda šādus apsvērumus.

[3.1] Centra un nozares pārstāvju starpā bija aktīva komunikācija, centrs ne brīdi nav mainījis nostāju par kredīta kopējo izmaksu ierobežojumu attiecināmību uz kredīta termiņa

pagarināšanas izmaksām. Pieteicēja nevarēja tiesiski paļauties, ka neoficiālās viedokļu apmaiņas laikā centrs akceptē nozares pārstāvju viedokli.

[3.2] Pagarinot kredīta līgumu, izmaksas par kredīta termiņa atlikšanu ir zināmas un iekļaujamas pagarināšanas līguma kopējās izmaksās. Tiesību norma, kas to noteic, ir skaidra un nepārprotama. Pretējā gadījumā jebkurš var atsaukties uz tiesību normu neskaidrību un neievērot normatīvo aktu.

Attiecībā uz pieteicēju piemērojams Latvijas Republikas normatīvo aktu regulējums un attiecīgo tiesību normu interpretācija.

[3.3] Patērētāji nevarēja zināt, ka pieteicējas piemērotās izmaksas par kredīta termiņa atlikšanu neatbilst normatīvajiem aktiem. Kredīta devēja pienākums ir sniegt patiesu un pilnīgu informāciju patērētājiem par piedāvāto pakalpojumu. Patērētāji paļaujas uz pieteicēju kā pakalpojuma sniedzēju, ka tās īstenotā komercprakse ir tiesiska un atbilst normatīvajiem aktiem.

[3.4] Soda naudas apmēra noteikšanā ir ņemts vērā pārkāpuma smagums, pārkāpuma veids/raksturs, reklāmas izplatīšanas apjoms un ilgums, radītā ietekme, pieteicējas loma un pārkāpuma izdarīšanas apstākļi. Vērtējot pārkāpuma izdarīšanas apstākļus, ņemts vērā, vai pieteicējai bija iespēja nodrošināt normatīvo aktu, par kuru pārkāpšanu paredzēta atbildība, ievērošanu un vai ir veikti nepieciešamie pasākumi, lai nodrošinātu normatīvo aktu ievērošanu. Lēmuma pieņemšanā ir ņemti vērā arī atbildību raksturojošie kritēriji, pieteicējas mantiskais stāvoklis un tas, kāds soda naudas apmērs nodrošinās mērķu sasniegšanu.

[4] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāvis uzturēja pieteikumu.

Centra pārstāvji tiesas sēdē pieteikumu neatzina.

Motīvu daļa

[5] Pārbaudījusi lietā esošos pierādījumus un novērtējusi procesa dalībnieku argumentus, tiesa atzīst, ka pieteikums nav pamatots.

[6] Lietā ir strīds par to, vai pieteicējai pamatoti piemērots naudas sods 3 000 *euro* par to, ka, pagarinot kredīta termiņu, tā patērētājiem piedāvāja kreditēšanas līgumus ar neatbilstošām kredīta kopējām izmaksām dienā.

[7] Vispirms tiesai jāpārbauda, vai komisijas maksa par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu ir iekļaujama kredīta kopējo izmaksu patērētājam aprēķinā.

Izvērtējot normatīvo aktu saturu, tiesa secina, ka komisijas maksa par kredīta atmaksas termiņa pagarināšanu ir ietverama kredīta kopējās izmaksās patērētājam.

[7.1] Ar 2015. gada 28. maija grozījumiem, kas stājās spēkā 2016. gada 1. janvārī, Patērētāju tiesību aizsardzības likums papildināts ar strīdīgajām tiesību normām.

Tā, Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 1. panta 9. punkts skaidro, ka kredīta kopējās izmaksas patērētājam ir visas izmaksas, tajā skaitā procenti, komisijas nauda, nodevas un jebkādi citi maksājumi, kas patērētājam jāmaksā saistībā ar kreditēšanas līgumu un kas ir

sa
At
pa
pie

mē
gr
20
va
ie
tie
pa
ra
sta
ne
un
atl
ko

ir
ad

A

P
sa
na
Ti
N
A

tie
R

kredīta devējam zināmi (izņemot zvērināta notāra izmaksas). Kredīta izmaksās iekļauj arī izmaksas par papildu pakalpojumiem saistībā ar kredītēšanas līgumu, tajā skaitā apdrošināšanas prēmijas, ja papildu pakalpojuma līguma noslēgšana ir obligāts priekšnoteikums, lai saņemtu kredītu vai lai to saņemtu ar piedāvātajiem noteikumiem un nosacījumiem. Identisks šī termina skaidrojums bija ietverts arī līdz 2016. gada 1. novembrim spēkā esošo Ministru kabineta 2010. gada 28. decembra noteikumu Nr. 1219 "Noteikumi par patērētāja kredītēšanu" (turpmāk – noteikumi) 2.2. apakšpunktā.

No minētā izriet, ka kredīta kopējās izmaksas ir jebkādas izmaksas, ar ko patērētājam jāreķinās, lai kredītu saņemtu un/vai to lietotu, un kuras kredīta devējam ir zināmas, izņemot notāra izmaksas. Tās ietver procentus par kredīta lietošanu, komisijas maksas, dažādas administratīvās izmaksas, piemēram, par aizdevuma līguma sagatavošanu, maksātspējas pārbaudi, kredīta piešķiršanu, apstiprināšanas maksas, kredīta starpnieku izmaksas, kuras sedz patērētājs u. tml. Arī no šobrīd spēkā esošo Ministru kabineta 2016. gada 25. oktobra noteikumu Nr. 691 "Noteikumi par patērētāja kredītēšanu" regulējuma nav izdarāmi savādāki secinājumi par termina *kredīta kopējās izmaksas* skaidrojumu.

No minētajām definīcijām tiesa nepārprotami secina, ka kredīta kopējās izmaksās patērētājam ir ieskaitāmas arī visas komisijas maksas, taču no definīcijām neizriet, ka tām ir jābūt zināmām tieši kredītlīguma noslēgšanas brīdī. Tātad visā kredītlīguma darbības laikā piemērotās komisijas maksas ir ietveramas kredīta kopējās izmaksās.

[7.2] Tiesa nepiekrīt pieteicējas viedoklim, ka jēdziena *kredīta kopējās izmaksas* saturs interpretējams kontekstā ar noteikumos ietverto gada procentu likmes aprēķina skaidrojumu.

Pirmkārt, no noteikumu teksta tiesa negūst apstiprinājumu šim pieteicējas argumentam, ka termins *kredīta kopējās izmaksas* ir lietots kontekstā ar gada procentu likmes aprēķināšanu. Otrkārt, balstīt likuma teksta interpretāciju uz Ministru kabineta noteikumu saturu ir neatbilstoši normatīvo aktu juridiskā spēka hierarhijai. To neattaisno arī pieteicējas norādītais apstākļi, ka grozījumi Patērētāju tiesību aizsardzības likumā izdarīti juridiskās tehnikas prasību ievērošanas labad, termina skaidrojumu pārnesot no noteikumiem uz likumu.

[8] Saskaņā ar Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 8. panta 2.² un 2.³ daļu patērētāja kredītēšanas līguma izmaksas ir samērīgas un atbilstošas godīgai darījumu praksei. Kredīta kopējās izmaksas patērētājam aprēķina normatīvajos aktos par patērētāju kredītēšanu noteiktajā kārtībā. Par prasībām neatbilstošām uzskata tādas kredīta kopējās izmaksas patērētājam, kuras pārsniedz 0,55 procentus dienā no kredīta summas no pirmās līdz septītajai kredīta izmantošanas dienai (ieskaitot), 0,25 procentus dienā no kredīta summas no astotās līdz četrpadsmitajai kredīta izmantošanas dienai (ieskaitot) un 0,2 procentus dienā no kredīta summas, sākot ar piecpadsmito kredīta izmantošanas dienu. Līgumos, saskaņā ar kuriem kredīts atmaksājams pēc pieprasījuma vai kuros kredīta izmantošanas termiņš pārsniedz 30 dienas, par prasībām neatbilstošām uzskata tādas kredīta kopējās izmaksas patērētājam, kuras pārsniedz 0,25 procentus dienā no kredīta summas.

Centra veiktā pārbaude, par ko 2016. gada 6. oktobrī sastādīts akts (*lietas 90.–106. lapa*), apstiprina, ka pieteicēja piedāvāja patērētājiem iespēju pagarināt kredītēšanas līguma termiņu, piemērojot komisijas maksu par kredīta termiņa atlikšanu (pagarināšanu)

0,5 % dienā. Tātad pieteicēja piedāvāja patērētājiem slēgt kredītēšanas līgumus ar neatbilstošām kredīta kopējām izmaksām dienā. Konstatējot, ka pieteicēja neievēro likumā noteiktos kopējo izmaksu ierobežojumus, centrs pamatoti uzsāka patērētāju kolektīvo interešu lietu un izvērtēja pieteicējas īstenotās komercprakses atbilstību.

[9] Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 2. pants noteic, ka šī likuma mērķis ir nodrošināt patērētāju tiesību un ekonomisko interešu aizsardzību, aizliedzot komercprakses īstenotājiem izmantot negodīgu komercpraksi attiecībā pret patērētājiem. Saskaņā ar Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 4. pantu negodīga komercprakse ir aizliegta. Komercprakse ir negodīga, ja iestāties vismaz viens no šādiem nosacījumiem: 1) tā neatbilst profesionālajai rūpībai un būtiski negatīvi ietekmē vai var būtiski negatīvi ietekmēt tāda vidusmēra patērētāja vai tādas patērētāju grupas vidusmēra pārstāvja ekonomisko rīcību attiecībā uz preci vai pakalpojumu, kam šī komercprakse adresēta vai ko tā skar; 2) tā ir maldinoša; 3) tā ir agresīva.

Lai arī pieteicēja norāda, ka tās īstenotā komercprakse nav bijusi ne maldinoša, ne agresīva, par šiem kritērijiem strīds nepastāv, jo Lēmumā konstatēts, ka pieteicējas komercprakse neatbilst profesionālajai rūpībai un būtiski negatīvi ietekmē vai var būtiski negatīvi ietekmēt tāda vidusmēra patērētāja vai tādas patērētāju grupas vidusmēra pārstāvja ekonomisko rīcību attiecībā uz preci vai pakalpojumu, kam šī komercprakse adresēta vai ko tā skar. Līdz ar to tiesai jāpārbauda, vai centrs pamatoti saskatīja pieteicējas realizētās komercprakses neatbilstību šādā kontekstā.

Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 6. pants noteic, ka komercpraksi uzskata par profesionālajai rūpībai neatbilstošu, ja tā netiek veikta ar tāda līmeņa prasmi un rūpību, ko patērētājs var pamatoti sagaidīt un kas atbilst attiecīgajā saimnieciskās vai profesionālās darbības jomā vispārātzītai godīgai tirgus praksei un labas ticības principam. Saskaņā ar Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 7. panta pirmo daļu par patērētāja ekonomisko rīcību būtiski negatīvi ietekmējošu uzskata tādu komercpraksi, kura būtiski mazina patērētāja iespēju pieņemt uz informāciju balstītu lēmumu un kuras rezultātā patērētājs var pieņemt tādu lēmumu par rīcību saistībā ar darījumu, kādu citādi nebūtu pieņēmis.

Negodīgas komercprakses jēdzienu vispārīga interpretācija vienīgi no gramatiskā viedokļa vai citu normatīvo aktu kontekstā nav pamatota un pietiekama (*Augstākās tiesas 2014. gada 22. decembra sprieduma lietā Nr. SKA-170/2014 9. punkts*). Komercprakse var tikt uzskatīta par negodīgu tikai tad, ja ir izpildīts dubults nosacījums, pirmkārt, tai ir jābūt pretrunā profesionālās rūpības prasībām un, otrkārt, attiecībā uz produktu būtiski jā kropļo vai jāvar būtiski kropļot vidusmēra patērētāja saimniecisko rīcību (*Eiropas Savienības tiesas 2016. gada 7. septembra sprieduma lietā Nr. C-310/15 32. punkts*). Par komercpraksi nav uzskatāmi vienošanās noteikumi kā tādi, bet gan rīcība pirms darījuma noslēgšanas, kas vedina patērētāju pieņemt lēmumu par iesaistišanos darījumā (*Augstākās tiesas 2016. gada 6. septembra sprieduma lietā Nr. SKA-214/2016 15. punkts*).

Lietā nav strīda, ka pieteicēja bija informēta par Patērētāju tiesību aizsardzības likuma grozījumiem, kas stājās spēkā 2016. gada 1. janvārī. Tas, ka starp centru un nozares pārstāvjiem, tostarp pieteicēju, notika aktīva komunikācija par strīdīgo tiesību normu

piemērošanu, nenozīmē, ka centrs būtu akceptējis normatīvā regulējuma nepildīšanu. Centra nōstāja, attiecinot kredīta kopējo izmaksu ierobežojumus uz komisijas maksu par kredīta termiņa atlikšanu (pagarināšanu), vienmēr ir bijusi konsekventa.

Tiesas ieskatā patērētāji, izvēloties pirkt pieteicējas pakalpojumus, pamatoti varēja sagaidīt, ka nozares profesionālis, kam ir izsniegta speciālā atļauja (licence) patērētāju kreditēšanas pakalpojumu sniegšanai, rīkojas labā ticībā un ievēro normatīvo aktu prasības. Patērētājiem nebija pamats apšaubīt, ka pieteicējas piedāvātās izmaksas par kredīta termiņa atlikšanu (pagarināšanu) neatbilst normatīvajam regulējumam. Līdz ar to, iztrūkstot patiesai un pilnīgai informācijai par piedāvāto pakalpojumu, patērētāji arī nevarēja izdarīt adekvātu lēmumu attiecībā uz kreditēšanas līguma termiņa atlikšanu (pagarināšanu). Turklāt ir vispārpieņemts, ka vidusmēra patērētājs paļaujas uz pakalpojuma sniedzēja īstenotās komercprakses tiesiskumu un pirms lēmuma pieņemšanas neveic matemātiski komplicētus aprēķinus, lai pārbaudītu, vai pakalpojuma sniedzējs ievēro normatīvo regulējumu. Līdz ar to tiesa uzskata, ka pieteicēja, piedāvājot patērētājiem kredīta termiņa atlikšanas (pagarināšanas) iespēju ar tādām kredīta kopējām izmaksām dienā, kas neatbilst Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 2.³ daļā noteiktajām, ir īstenojusi profesionālajai rūpībai neatbilstošu komercpraksi, kura būtiski ietekmēja patērētāju ekonomisko rīcību, jo patērētājiem bija jāmaksā lielāka komisijas maksa par kredīta termiņa atlikšanu, nekā to paredz normatīvais regulējums. Komercdarbība, kas veikta, izmantojot patērētāju ietekmējamību un neaizsargātību, ir pretrunā godīgai darījumu praksei un labiem tikumiem.

Tiesa konstatē, ka pieteicējas pieļautā pārkāpuma ietekme uz patērētāju kolektīvajām interesēm ir vērtēta, par pamatu ņemot pieteicējas pašas iesniegtos statistikas datus, proti, informāciju par kredītlīgumu pagarinājumu skaitu (*lietas 115. lapa*). Šeit nevietā pieteicēja izvērza argumentu, ka zaudējumu aprēķinā bija jāņem vērā cita statistika, kas būtu sagatavota tieši šādam mērķim. Pieteicējas sniegto pakalpojumu – kredītlīgumu pagarinājumu – skaits ir objektīvs rādītājs, kurš nevar mainīties atkarībā no statistikas pieprasījuma mērķa. Atbilstoši centra aprēķiniem patērētājiem radītie zaudējumi laika periodā no 2016. gada 1. janvāra līdz 23. oktobrim ir vismaz 43 677,66 *euro*. Tātad ir pamats secināt, ka pieteicējas īstenotā profesionālajai rūpībai neatbilstošā komercprakse ir būtiski negatīvi aizskārusi patērētāju ekonomiskās intereses.

[10] Izvērtējot konstatētā pārkāpuma raksturu un iespējamo ietekmi, kā arī citus būtiskus apstākļus, atbilstoši Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15. panta piektās daļas 2. punktam centram ir tiesības ierosināt, lai komercprakses īstenotājs centra noteiktajā termiņā rakstveidā apņemas novērst konstatēto pārkāpumu. Saskaņā ar Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.¹ panta otro daļu, parakstot rakstveida apņemšanos, kurā norādīts pārkāpums, kā arī tā novēršanas veids un termiņš, komercprakses īstenotājs atzīst, ka ir izdarījis konstatēto pārkāpumu. Vienlaikus tiesiskais regulējums neaizliedz centram pieņemt arī cita veida lēmumus, tostarp arī par naudas soda uzlikšanu.

Tiesa konstatē, ka konkrētajā gadījumā centrs izmantoja savas tiesības izrādīt pieteicējai pretimnākšanu, aicinot līdz 2016. gada 25. oktobrim iesniegt rakstveida apņemšanos līdz 2016. gada 30. oktobrim veikt izmaiņas komisijas maksas par patērētāja

kreditēšanas līguma termiņa pagarināšanu apmēros un aprēķināšanas kārtībā (*lietas 99.–100. lapa*). Tā kā pieteicēja pārkāpumam nepiekrita, šādu rakstveida apņemšanos tā neiesniedza. Taču lietā nav strīda, ka līdz centra noteiktajam rakstveida apņemšanās iesniegšanas brīdim pieteicēja pārkāpumu bija novērsusi. Pieteicējas ieskatā, uzliekot naudas sodu par rakstveida apņemšanās neparakstīšanu, nevis lai novērstu pārkāpumu vai atturētu no pārkāpuma izdarīšanas, centrs ir pieļāvis procesuālu pārkāpumu.

Faktiska pārkāpuma novēršana neizstāj rakstveida apņemšanās nozīmi, it īpaši šajā lietā, kur pieteicēja un nozares pārstāvji ilgstoši nepiekrita strīdus normu interpretācijai un piemērošanai. Galvenais iemesls, kādēļ pieteicēja novērsa pārkāpumu, ir tas, lai centrs tai pagarinātu licenci pakalpojumu sniegšanai (*Administratīvās apgabaltiesas 2018. gada 30. maija sprieduma lietā Nr. A420186317 14. punkts*).

Kaut arī centrs, izvērtējot komersanta komercpraksi, konstatē patērētāju tiesību pārkāpumus, tam nav tiesības uzlikt pienākumu atlīdzināt patērētājiem radītos zaudējumus.

Ja negodīga komercprakse privātpersonai ir radījusi kaitējumu, tā savas tiesības var aizsargāt, ceļot prasību vispārējās jurisdikcijas tiesā, kā to paredz Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 4.¹ pants (*Augstākās tiesas 2016. gada 6. septembra sprieduma lietā Nr. SKA-214/2016 16. punkts*).

Savukārt rakstveida apņemšanās ir instruments, ar kura palīdzību patērētāji var īstenot savu tiesisko interešu aizstāvību un panākt, ka komersants labprātīgi atlīdzina nodarītos zaudējumus. Tātad nepareiza ir pieteicējas pozīcija, uzskatot, ka iesniegt rakstveida apņemšanos bija mērķtiecīgi tikai līdz pārkāpuma novēršanas brīdim.

[11] Saskaņā ar Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.² panta pirmo un otro daļu par negodīgu komercpraksi centrs ir tiesīgs uzlikt komercprakses īstenotājam soda naudu līdz 10 procentiem no tā pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma, bet ne vairāk kā 100 000 *euro*. Soda naudas apmērs ir nosakāms samērīgs ar izdarīto pārkāpumu, ņemot vērā komercprakses īstenotāja veiktos pasākumus pārkāpuma novēršanai un zaudējumu atlīdzināšanai. Pieņemot lēmumu par soda naudas uzlikšanu un tās apmēru, ņem vērā šādus apstākļus, kā arī izvērtē, vai pastāv šādi nosacījumi: 1) pieļautā pārkāpuma raksturs un ilgums, pārkāpuma radītā ietekme (zaudējumi patērētājiem), pārkāpuma izdarīšanas apstākļi, pārkāpēja loma pārkāpumā un pārkāpuma apjoms; 2) komercprakses īstenotājs līdz lēmuma pieņemšanas dienai ir atlīdzinājis vai sācis atlīdzināt patērētājiem nodarītos zaudējumus; 3) pārkāpums pārtraukts pēc komercprakses īstenotāja iniciatīvas; 4) komercprakses īstenotājs negodīgas komercprakses aizlieguma pārkāpumu izdarījis atkārtoti pēdējo divu gadu laikā; 5) komercprakses īstenotājs nav izpildījis rakstveida apņemšanos; 6) komercprakses īstenotājs ir kavējis lietas izskatīšanu vai slēpis izdarīto pārkāpumu.

Pieteicējai uzlikto naudas sodu 3 000 *euro*, kas atbilst 1,34 procentiem no tās 2015. gada neto apgrozījuma, tiesa atzīst par samērīgu ar izdarīto pārkāpumu.

Tiesa nekonstatē, ka pieteicēja labprātīgi būtu veikusi pasākumus pārkāpuma novēršanai un zaudējumu atlīdzināšanai. Tiesa jau iepriekš akcentēja, ka pārkāpuma novēršanas motīvi rodami nevis pieteicējas labprātīgā rīcībā, bet gan nepieciešamībā saņemt licenci pakalpojumu sniegšanai. Tātad pārkāpuma novēršanas apstākļi izriet no pieteicējas

savtīgā labuma, nevis vēlmes atrisināt situāciju patērētāju interešu aizsardzības tvērumā. Atbilstoši pieteicējas pārstāvja paskaidrojumiem tiesas sēdē pieteicēja nav atlīdzinājusi patērētājiem radītos zaudējumus, jo tādi nav pieteikti. Vienlaikus tiesa nekonstatē, ka pieteicēja būtu izrādījusi iniciatīvu zaudējumu atlīdzināšanā.

Lēmumā centrs ir izvērtējis pieļautā pārkāpuma raksturu un ilgumu – vairāk kā deviņi mēneši. Tiesa piekrīt centra aprēķinam, jo pārkāpuma sākums nosakāms no tiesību normu grozījumu spēkā stāšanās brīža. Turklāt jāņem vērā, ka šie grozījumi tika pieņemti jau 2015. gada 28. maijā, kas norāda uz pietiekami ilgu sagatavošanās laika posmu, lai pieteicēja varētu piemēroties jaunajam regulējumam un pakārtot tam savu komercdarbību. Tiesa jau iepriekš norādīja, ka pieteicējas un nozares pārstāvju komunikācija ar centru par pieņemtajiem tiesību normu grozījumiem neapliecina tiesiskās situācijas neskaidrību, kuras dēļ rastos pamats nepildīt spēkā esošas tiesību normas. Lēmumā ir detalizēti atspoguļots patērētājiem radīto zaudējumu aprēķins, turklāt tas veikts atbilstoši pieteicējas pašas iesniegtajiem statistikas datiem un aprēķināts minimālajā apmērā. Lēmumā pamatoti konstatēts, ka negodīgo komercpraksi pieteicēja nav pārtraukusi pēc savas iniciatīvas, pārkāpumu neatzīst un rakstveida apņemšanos nav iesniegusi. Lai arī pieteicējas rīcībā nav konstatējama atkārtotība un pieteicēja nav kavējusi lietas izskatīšanu, šie faktori, iepretim iepriekš konstatētajiem, nav izšķiroši, lai pieteicējai naudas sodu nepiemērotu vispār.

Pie šādiem apstākļiem tiesa atzīst, ka pieteicējai piemērotais naudas sods 3 000 euro ir samērīgs un atbilst izdarītajam pārkāpumam. Lēmums ir tiesisks un pamatots administratīvais akts.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.–251., 289.–291. pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

pilnībā noraidīt sabiedrības ar ierobežotu atbildību “Finanza” pieteikumu par Patērētāju tiesību aizsardzības centra 2017. gada 21. februāra lēmuma Nr. 5-pk atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese

(personiskais paraksts)

L. Apšeniece

NORAKSTS PAREIZS

Administratīvās rajona tiesas

tiesnese

Rīgā 2018. gada 21. maijā

lappuse no 10

Saņemurietas un caursūtītas
5 (pēc) lappas
2018. gada 22. maijā
Tiesas sēžu sekretāre
M. Skorodilina